3. *Костенко 1989:* Костенко Л. В. Вибране / Л. В. Костенко. – К.: Дніпро, 1989. – 559 с.

4. *Слинько 1994:* Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: навчальний посібник/ І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К.: Вища школа, 1994. – 670 с.

5. *Шульжук 2004:* Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: Підручник/ К. Ф. Шульжук. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с.

Статья посвящена рассмотрению односложных предложений в современной синтаксической теории. Изучение таких предложений до сих пор остается актуальным. Классификация таких предложений и семантико-грамматическая природа разновидностей односложных предложений вызывает много дискуссий. В статье охарактеризованы односложные предложения с формально-грамматического и семантического взгляда, описаны основные типы таких предложений. Раскрыта специфика синтаксической природы и описано функционирование односложных предложений в поэтической речи Лины Костенко. Показано широкое употребление односложных предложений в поэзии и выразительные эстетические функции.

Ключевые слова: *односложное предложение, типы односложных предложений, определённо-личное предложение, неопределённо-личное предложение, обобщённо-личное и безличное.*

ББК 81.411.1– 9
УДК 811.1612(07)

Л. М. Головата

Навчання лінгвістичних дисциплін на нефілологічних факультетах ВНЗ засобами інтерактивних технологій

Пропонована до друку стаття містить обґрунтування організаційно-педагогічних умов під час професійної підготовки фахівців у ВНЗ, зокрема викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», розроблених сучасними ученими. Необхідними умовами навчання української мови за професійним спрямуванням засобами інтерактивних технологій є: розвиток мотивації до формування культури професійного мовлення,

створення сприятливого психоемоційного клімату, організація навчального простору, матеріально-технічне забезпечення.
Ключові слова: українська мова (за професійним спрямуванням), інтерактивні технології, організаційно-педагогічні умови.

The article, proposed for publication, contains developed by modern scientists proving of interactive technologies during the training of specialists in higher education, teaching the subject "Ukrainian language (of professional direction)" in particular.

The necessary conditions of learning the Ukrainian language of professional direction by means of interactive technologies are: development of motivation of creating a culture of professional speaking, creating a conducive psycho-emotional climate, organization of educational field, logistical support.

Key words: ukrainian language (of professional direction), interactive technologies interactive technologies, interactive technologies.

Постановка наукової проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими чи практичними завданнями. На сучасному етапі реалізація інноваційних технологій є одним із напрямів розвитку закладів освіти. Найбільш поширеними вважаються інтерактивні технології, які забезпечують взаємодію не тільки між тими, хто навчає і хто навчається, а й контактування з новітніми (комп'ютери, планшети) і традиційними (довідники, словники) засобами, без яких неможливий процес ґрунтовного засвоєння знань та професійне становлення. Отримання нової інформації через мережу Інтернет, довідкову літературу стає необхідною умовою професійного успіху фахівців, а організаційно-педагогічні умови є способами організації педагогічного процесу з врахуванням об'єктивних чинників, що за правильного поєднання утворюють систему, здатну позитивно впливати на його учасників.

Актуальність пропонованої статті зумовлена потребою підвищення ефективності навчання лінгвістичних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням, засобами інтерактивних технологій у педагогічних умовах їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Інтерактивне навчання є предметом численних досліджень учених. Теоретико-методичні аспекти інтерактивних технологій вивчали С. Кашлев, М. Кларін, Н. Лупак, Н. Наволокова, Л. Паламарчук, Л. Пироженко, О. Пометун, Л. Романишина, Г. Самохіна, Г. Селевко, Г. Сиротенко, В. Ягоднікова, О. Янкович. Інтерактивне навчання як один із способів професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували Н. Андрущенко, Н. Заячківська, Н. Кабаченко, Н. Карпенко, В. Кирилюк, О. Колесова, Л. Максимчук, І. Мельничук, Г. П'ятакова, Н. Соболь. Інтерактивні технології у формуванні готовності до педагогічної роботи вивчали І. Гладка, О. Єльникова, Г. Коберник, В. Мартинюк, Н. Онищенко, Н. Павленко, О. Павлик, В. Руденко, С. Рябченко, Л. Тополя, Т. Шкваріна.

Підготовка до професійної діяльності майбутніх фахівців здійснюється і під час вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Питання формування мовленнєвої культури майбутніх фахівців висвітлено у працях Л. Барановської, Г. Берегової, О. Гоголя, Л. Головатої, Г. Дідук-Ступ'як, О. Задорожної, Н. Кострриці, Л. Лучкіної, В. Мельничайка, В. Момот, Т. Окуневич, Е. Палихати, О. Петришиної, М. Пігур, Е. Полатай, Л. Романової, Т. Рукас, Л. Струганець, Н. Тоцької, О. Штепи та ін.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Визначаючи організаційно-педагогічні умови навчання філологічних дисциплін засобами інтерактивних технологій, враховуються закономірності навчання, згідно з якими результативність підготовки студентів залежить від таких чинників: значущість змісту навчального матеріалу; використання методів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів; створення ситуацій посиленої міжсуб'єктної взаємодії, у якій основним та важливим чинником є професійне спрямування; створення навчальних

ситуацій для практичного застосування студентами результатів теоретичної підготовки тощо.

Організаційно-педагогічними умовами навчання української мови за професійним спрямуванням засобами інтерактивних технологій є: розвиток мотивації до формування культури професійного мовлення; створення сприятливого психоемоційного клімату; організація навчального простору; матеріально-технічне забезпечення.

Розвиток мотивації до формування культури професійного мовлення.

Можливість реалізації умови полягає у формуванні таких мотивів, які б спонукали студентів до формування культури професійного мовлення. Саме негативне або байдуже ставлення до учіння може бути причиною низької успішності або неуспішності студента. Жоден, навіть висококваліфікований викладач, не досягне бажаного результату, якщо його зусилля не будуть узгоджені з мотиваційною основою конкретного процесу учіння. Успішне розв'язання проблеми мотивації навчальної діяльності значно впливає на якість підготовки майбутніх фахівців [2], [1].

Практичне виконання вправ із використанням інтерактивних технологій не буде ефективним, якщо студент не матиме потреби розвивати та удосконалювати культуру мовлення. Мотивація є незамінним аспектом будь-якої діяльності. Культура мовлення має бути потребою студента не лише як фахівця, а й як громадянина. Спеціаліст повинен говорити правильно, чітко, без використання суржику. Крім того, мовлення людини є показником рівня її освіченості. Використання формул вітання, прощання, вибачення, подяки – свідчення вихованості та обізнаності з правилами етикету.

Для формування мотивації до формування культури професійного мовлення доцільними є бесіди «Роль культури мовлення у досягненні професійного успіху», «Комунікативна культура фахівця у навчально-виховній діяльності». Варто практикувати також і мозковий штурм.

Для формування мотивації корисною є проектна робота. Студентам можна запропонувати виготовити проекти «Чи правильно ми розмовляємо?», «Що значить мовлення у професійній діяльності людини?» тощо.

Вважаємо, що саме *мотивація до формування культури професійного мовлення* є першою необхідною умовою навчання української мови за професійним спрямуванням засобами інтерактивних технологій.

Створення сприятливого психоемоційного клімату. Можливість реалізації цієї умови полягає в організації психологічної взаємодії на рівні, який сприятиме ефективному засвоєнню і відтворенню навчального матеріалу. Навчальний процес здійснюватиметься набагато ефективніше за таких умов: налаштування студентів на роботу під час заняття; відсутність відволікаючих чинників; позитивне ставлення до предмета та викладача; сприятлива психологічна атмосфера в аудиторії.

Оскільки методи інтерактивного навчання можуть бути новими для студентів, необхідно ознайомити з метою, завданнями кожної вправи. Це стимулюватиме розвиток пізнавального інтересу. Крім того, потрібно чітко розкрити алгоритм виконання завдань. Таким чином викладач уникне не лише виникнення хаосу на занятті, а й розвитку негативних установок студентів на роботу в аудиторії.

Також важливо акцентувати увагу на тому, що виконання вправ з використанням інтерактивних методів сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку творчих, комунікативних, організаторських здібностей, а не є грою, результати якої не важливі.

Варто створювати сприятливу атмосферу, налаштувати студентів на продуктивну роботу, спільну діяльність, уникнути проявів суперництва, протистояння, використовуючи виховні інтерактивні технології на початку заняття. Наприклад, метод «Прогноз погоди» є ефективним для визначення психологічного стану студентів, створення позитивного настрою. Знаючи, які емоції переважають, педагог відповідно вибудовує свою діяльність.

Результативними є і методи «комплімент», «Подаруй квітку».

Тому, цілком зрозуміло, що *сприятливий психоемоційний клімат* також є необхідною умовою навчання української мови за професійним спрямуванням засобами інтерактивних технологій.

Організація навчального простору. Можливість реалізації цієї умови полягає у розстановці меблів в аудиторії таким чином, щоб виконання вправ із використанням інтерактивних технологій було максимально ефективним.. У більшості аудиторій домінує традиційна форма розташування парт. О. Пометун називає таку схему розташування меблів *«Класом»* [3, с. 27]. Ця форма розташування парт дозволяє розмістити велику кількість студентів в аудиторії, створити єдиний центр концентрації студентів – викладача, який знаходиться перед студентами. Схема розташування меблів за формою «Клас» дуже зручна під час застосування пасивної форми навчання. Крім традиційної форми розташування меблів, застосовуються й інші варіанти: «Буква «П»» (столи зсунуті у формі букви, що дозволяє студентам бачити один одного. Існує єдине місце концентрації уваги. Викладач може підходити до окремих студентів і надавати індивідуальні консультації); «Прямокутник» (усі студенти і викладач працюють за одним великим прямокутним столом); «Коло» (студенти та викладач сидять на стільцях у колі, столи відсутні. На нашу думку, це одна з найефективніших форм розташування меблів. Відсутні бар'єри між педагогом і студентами та між самими членами колективу. Є єдиний центр концентрації уваги); «Дискусійний клуб» (студенти розміщуються малими групами (4–5 осіб) навколо декількох столів. Між столами є вільний простір для пересування) [3, с. 28–29].

Матеріально-технічне забезпечення. Саме інтерактивні технології передбачають взаємодію не лише між людьми, а й між людиною і книгою, людиною і твором мистецтва, людиною і комп'ютером. Тому матеріально-технічне

забезпечення є важливим аспектом навчання української мови за професійним спрямуванням засобами інтерактивних технологій.

Студентам для ефективного і цілісного оволодіння лінгвістичним матеріалом необхідно користуватися словниками та довідковою літературою. Джерелом інформації є не лише книжки, а й комп'ютер. На сьогодні розроблені сайти з онлайн-версіями словників. Крім того, створені інформаційно-довідкові портали, які сприяють розвитку української мови і поліпшенню грамотності серед її носіїв. Зокрема, на «СловіUA» [5] можна поставити питання, як правильно говорити українською мовою, а кваліфіковані фахівці оперативно дадуть відповідь. Мета лінгвістичного порталу Mova.info [4] – здійснювати систематичну довідково-інформаційну роботу щодо української мови та української лінгвістики в мережі Інтернет. Система є своєрідним центром для тих, хто цікавиться українською мовою та хоче швидко отримати потрібну інформацію.

Зауважимо, що особливої уваги заслуговує система ABBYY Lingvo – родина електронних і друкованих словників, створена компанією ABBYY. Словник можна встановити на персональний комп'ютер або ноутбук, кишеньковий комп'ютер і смартфон. П'ята версія ABBYY Lingvo x5 охоплює більше 220 словників, які містять понад 12,5 мільйонів статей загальної та тематичної лексики: медичної, юридичної, економічної, комп'ютерної, науково-технічної та інших (залежно від мовного напрямку) для 20 мов. Також програма містить інтерактивні вправи для поповнення словникового запасу Lingvo Tutor, відеоуроки, тлумачний словник англійської мови з ілюстраціями. Портал надає користувачам можливість знаходити значення українських слів у Великому тлумачному словнику сучасної української мови, що містить близько 250 тисяч слів та словосполучень [6]. Крім того, вправи з використанням інтерактивних технологій передбачають підготовку роздаткового матеріалу (карток із завданнями, схем, таблиць тощо).

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Розвиток мотивації до формування культури професійного мовлення, створення сприятливого психоемоційного клімату, організація навчального простору, матеріально-технічне забезпечення є необхідними умовами навчання лінгвістичних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням, засобами інтерактивних технологій.

Література:

1. Маркова А. К. Формирование мотивации учения / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М. : Просвещение, 1990. – 138 с.
2. Міхеєва Л. В. Особливості формування навчально-пізнавальної мотивації у студентів-першокурсників спеціальності «Практична психологія» [Електронний ресурс] / Л. В. Міхеєва. – Режим доступу : http://ito.vspu.net/upload/zbirnuku/imad/z_30/r5/osobluvosti_formyvania_navchalno_piznavalnoi.pdf
3. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / Олена Пометун. – К. : А. С. К., 2007. – 144 с.
4. http://www.mova.info/
5. http://slovoua.com [СловоUA]
6. http://uk.wikipedia.org/wiki/ABBYY_Lingvo

Предлагаемая к печати статья содержит обоснование организационно-педагогических условий во время профессиональной подготовки специалистов в вузах, в частности преподавания дисциплины «Украинский язык профессионального направления», разработанных современными учеными.

Необходимыми условиями обучения украинскому языку профессионального направления средствами интерактивных технологий считаются: развитие мотивации к формированию культуры профессиональной речи, создание благоприятного психоэмоционального климата, организация учебного пространства, материально-техническое обеспечение.

Ключевые слова: украинский язык профессионального направления , интерактивные технологии, организационно-педагогические условия.